

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΟ...

Παράρτημα του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού στο Βουκουρέστι

Η Ρουμανία και η Ελλάδα μπορούν όχι μόνο να διατηρούν εξαιρετικές οικονομικές σχέσεις, αλλά και πολιτιστικούς δεσμούς και για αυτό το λόγο το υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας υποστηρίζει το «ξεκίνημα» του παραρτήματος του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού στο Βουκουρέστι, δήλωσε ο Έλληνας υπουργός Πολιτισμού, Μιχάλης Λιάπης, από τη ρουμανική πρωτεύουσα, την οποία επισκέπτεται.

Ο κ. Λιάπης εγκαινίασε την έκθεση βυζαντινών και μεταβυζαντινών εικόνων «Από τη Σάρκωση του Λόγου στη Θέωση του ανθρώπου» στο Εθνικό Μουσείο Τέχνης. Η έκθεση σηματοδοτεί τα εγκαίνια του παραρτήματος του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού και χορηγός της είναι η EFG Eurobank. Επιμελητής της έκθεσης είναι ο καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Αθηνών Νίκος Ζίας.

Η Ρουμανία είναι η πρώτη χώρα των Βαλκανίων, στην οποία η Ελλάδα εγκαινιάζει παράρτημα του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού. Τον επόμενο μήνα, ανάλογα παραρτήματα θα εγκαινιαστούν στη βουλγαρική πρωτεύουσα, Σόφια και τον Ιανουάριο του 2009 στις πρωτεύουσες της Σερβίας και της Αλβανίας, Βελιγράδι και Τίρανα, αντίστοιχα.

«Στη Ρουμανία υπάρχουν περισσότερες από 800 ελληνικές επιχειρήσεις και περίπου 4.000 Έλληνες εργάζονται με αυτές. Κάνουμε μεγάλα βήματα στον οικονομικό τομέα και επιθυμούμε να κάνουμε το ίδιο και στον πολιτιστικό τομέα», επεσήμανε, μεταξύ άλλων, ο κ. Λιάπης.

Οι 65 εικόνες της έκθεσης προέρχονται από το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο των Αθηνών, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού της Θεσσαλονίκης, το Μουσείο Βέροιας, το Μουσείο Καστοριάς και το Μουσείο Μπενάκη και όπως δήλωσε ο κ. Μπαμπινιώτης, «για πρώτη φορά εκτίθεται μια ιδιαίτερη ενότητα, την οποία αποτελούν οι 14 εικόνες του Θεόδωρου Πουλάκη από τη συλλογή Κοντομηνά», έργα που εικονογραφούν θέματα από την Παλαιά Διαθήκη.

Η έκθεση είναι η πρώτη μιας σειράς πολιτιστικών εκδηλώσεων που οργανώνει το ρουμανικό παράρτημα του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού. Εξάλλου, με αφορμή την έκθεση, θα δοθεί στον ίδιο χώρο η παράσταση «Μνήμες Θεοτόκου» ένα βυζαντινό δράμα, με την ηθοποιό Κατερίνα Χέλμη, να διαβάζει επιλεγμένα αποσπάσματα από ευαγγέλια που αναφέρονται στις μνήμες της Παναγίας από τη ζωή και τα πάθη του Χριστού (11 - 12 Νοεμβρίου). Ακολουθεί η «Αθηναϊκή Δημοκρατία», μια εκδήλωση που διοργανώνει το Ίδρυμα και το Ελληνικό Κοινοβούλιο, στην οποία θα παρουσιαστούν παλαιές επιγραφές από τη «γέννηση» της Δημοκρατίας στην Ελλάδα.

Ένας άλλος στόχος του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού είναι η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. «Ξέρουμε πώς να το κάνουμε και μπορούμε να βοηθήσουμε τους ανθρώπους να μάθουν γρήγορα ελληνικά», είπε ο κ. Μπαμπινιώτης, διευκρινίζοντας ότι οι τάξεις αφορούν κυρίως ενήλικες, κυρίως από την ακαδημαϊκή κοινότητα (πανεπιστημιακούς) που επιθυμούν να διευρύνουν τον ορίζοντα των γνώσεών τους

«Είμαστε πολύ χαρούμενοι που υποδεχόμαστε την έκθεση. Εργαστήκαμε μαζί με την Ελλάδα και στο παρελθόν, όταν το μουσείο μας φιλοξένησε τη Ζωφόρο του Παρθενώνα», δήλωσε η Ροζάνα Τεοντορέσκου, διευθύντρια του Εθνικού Μουσείου Τέχνης. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 15 Ιανουαρίου 2009.

Περί της ασυνέχειας των Ελλήνων

«Εγώ τού μαθήτευσα οκτώ έτη και έμαθα τελείως την επιστήμην της αριθμητικής, ολίγον άλλας επιστήμας, ανέγνωσα βιβλία τα οποία δεν έχουν μεταφρασθή εις την γλώσσαν μας. Αυτός είχε βιβλία παντοδαπά, γνωστά και άγνωστα, της εξωθεν σοφίας, τεχνικά, ιστοριογράφους, χρονογράφους. Πώς να τα αριθμήσω ένα προς ένα;».

Ανανίας ο Σιρακηνός, Αρμένιος απ' το Shirak, πατέρας των θετικών επιστημών στην Αρμενία, για τον δασκαλό του Τυχικόν, Πόντιον «εν τη χώρα των Ελλήνων, εις την πόλιν ονομαζομένη Τραπεζούς» περί το 650 μ.Χ. (με τη φροντίδα του εκλεκτού συναδέλφου Α.Μ.).

Περί της ασυνέχειας των Ελλήνων. Απ' το 1000 μ.Χ. έως το 1821: ονόματα, έργα και σχόλια (περί το δέκα τοις χιλίοις):

Θεόδωρος Πρόδρομος, Μιχαήλ Γλυκάς. Τιμημένος Γάδαρος (αλληγορία και σάτιρα). Διήγησις Κρασοπατέρος στιχούργημα. Το Χρονικό των Τόκκων (η Φραγκοκρατία στην Ηπειρο), Ο θρύλος του Μεγαλέξανδρου, Βελισσαρίου Διήγησις Γεώργιος Λαπίθης, Λόγος παρηγορητικός περί Δυστυχίας και Ευτυχίας, Λεονάρδος Ντελαπόρτας (σ.σ.: φραγκόσπορος αυτός). Τα κατά Καλλίμαχον και Χρυσορόην (ερωτικό, δημοφιλέστατον επί χιλιετίαν), Λύβιστρος και Ροδάμη (σ.σ.: ερωτικό επίσης μπεστ-σέλερ αλλά κάπως γαμώγλυκο). Απολλώνιος ο Τύριος.

Θρήνοι (έμμετροι κι ανώνυμοι για την άλωση της Πόλης) όπως το «Ανακάλυψη της Κωνσταντινουπόλεως», μετά Σφραντζής, Ιωάννης Ευγενικός, Λαόνικος Χαλκοκονδύλης, Δημήτριος Χαλκοκονδύλης (αυτός έφυγε για τη Δύση όπως και οι:) Μανουήλ Χρυσολωράς, Θεόδωρος Γαζής, Γεώργιος Τραπεζούντιος (τον οποίον μνημονεύει και ο Εντγκαρ Αλαν Πόε σε ένα απ' τα σατιρικά του), Γεώργιος Ερμώνυμος.

Πλήθων ή Γεμιστός, ο «Έλληνας εσμέν ως η τε φωνή και η πάτριος παιδεία μαρτυρεί» και οι ενωτικοί μετά την Αλωση, Βησσαρίων, Ιωάννης Αργυρόπουλος, Ανδρόνικος Κάλλιστος, Μιχαήλος Αποστόλης, Κωνσταντίνος Λάσκαρης, Μιχαήλ Ταρχανιώτης, Ιάνος Λάσκαρης με πρώτους πεζογράφους επί τουρκοκρατίας τους Αμρουτζή, Συρόπουλο, Ιωάννη Μόσχο, Θεόδωρο Αγαλλιανό και Μανουήλ Κορίνθιο - τη μισή βυζαντινή αριστοκρατία να τουρκεύει αλλά και τους πρώτους μεταβυζαντινούς ποιητές Μανώλη Σκλάβο, Αξαγιώλη, Γεώργιο Αιτωλό, Νικόδημο Θεσσαλονίκης, Κορωναίο κι άλλους τόσους με έργα λόγια αλλά και δημώδη, όπως τα Τραγούδια του Κάτω Κόσμου και τα Τραγούδια της Ξενιτιάς.

Ιούστος Γλυκός, Ιωάννης Πικάτορος, την ίδια εποχή το Ερωτικό Ενύπνιον ή τα ροδιακά ερωτικά ποιήματα (Κατάλογια) και στην Κύπρο ο Λεόντιος Μαχαιράς με την Εξήγησιν της Γλυκείας Χώρας Κύπρου, ένα απ' τα πρώτα έργα που γράφηκαν στη δημοτική, τρέχουσα λαλιά.

Δέκατος Εκτος Αιώνας, ο χειρότερος της

σλαβιάς λέει ο Περάνθης, αλλά παρά ταύτα παραθέτει εκδοτικό οργανισμό των: Μάρκου Μουσούρου, Αρσένιου Μονεμβασίας, Αντώνιου Επαρχου, Αγγελου Βεργίγιου, Φραγκίσκου Πόρτου, Δημήτριου Δούκα και άλλων πολλών.

Παράλληλα με την ισχυρή κατά τον αριθμό παρουσία των πατριαρχικών λογίων (Μάξιμος ο Γραικός, Δαμασκηνός Στουδίτης, Συμεών Καβάσιλας κ.ά.), κοσμικοί λόγιοι απ' την επαρχία και την Πόλη όπως οι Ιωάννης και Θεοδόσιος Ζυγομαλάδες, ο Ιωάννης Θολοίτης, ο Ερμόδωρος Λήσταρχος, ο Νικόλαος Μαλαξός και ο Μανουήλ, προσιωρίζονται την εκδοτική έκρηξη που θα ακολουθήσει.

Την ίδια εποχή στην (βενετοκρατούμενη) Κρήτη εμφανίζονται οι λατινομάχοι Γαβριήλ Σεβήρος, Μάξιμος Μαργουίνιος και Μελέτιος Πηγάς, ενώ στην Κέρκυρα αμύνονται στον παπισμό οι Ιωαννίκιος Καρτάνος, Παχώμιος Ρουσάνος, Αλέξιος Ραρτούρος και Παΐσιος Αγιαποστολίτης.

Λόγω ασυνέχειας του έθνους, όλοι αυτοί ήταν σπουδαγμένοι στην «αρχαία φιλολογία και φιλοσοφία, τα θεολογικά και τη ρητορική, τα γραμματικά και τη λατινική» -επίσης στο δραματικό θέατρο εμφανίζονται: ο Γεώργιος Χορτάτζης, ο Ιωάννης - Ανδρέας Τρωίλος κι ο Βιτσέντζος Κορνάρος.

[Εδώ για ευνόητους λόγους να μνημονεύσουμε και το έργο «Στάθης», άγνωστου ποιητή, κωμωδία ρεντικολόζα (τι άλλο θα 'τανε!!), όπως ο Κατζούριμπος του Χορτάτζη, σε τρία μέρη από 1.240 δεκαπεντασύλλαβους. Το ενδιαφέρον είναι ότι στα δύο ιντερμέτζα του «Στάθης» περιγράφονται συμπλοκές χριστιανών και Τούρκων στο ένα, Ελλήνων και Τρώων στο άλλο, πλην όμως και στα δύο για τα μάτια της αένανης Ελένης: Χριστιανοπούλα αιχμάλωτη στο πρώτο, τα γνωστά στο δεύτερο.]

Ερωτόκριτος. Φορουνάτος. Ζήνων.

Κι ύστερα ήρθαν οι επαναστάσεις. (Λυρικό αυτό, διότι οι επαναστάσεις άρχιζαν την επαύριο των αλώσεων σε κάθε τόπον και συνεχίζονταν καθ' όλην τη διάρκεια της κατοχής.)

Ήταν αυτή η συνέχεια, στη γλώσσα, στα γράμματα, στο αίσθημα του συνανήκειν άκοπη; Όχι! το αντίθετο. Ο όρος «Έλληνας» λησμονήθηκε κατά εποχές και περιοχές με κυρίως υπεύθυνη την Εκκλησία, το περίφημον εκείνον: «επιγνώσκουν τους Έλληνας όχι διά της γεωγραφίας, αλλά διά της θρησκείας». Αλλά ακόμα κι αυτό το «διά της θρησκείας» ήταν εξίσου φονικό για το «Έλληνας». Όπως είτε ο Γεννάδιος «Έλληνας την φωνήν, ουκ αν ποτέ φαίην Έλληνα εμί, διά το μη φρονείν ως εφρόνουν ποτέ οι Έλληνες! Και ει τις ερωιτό μοι τις εμί, αποκρινούμαι Χριστιανός».

Αλλά όσον αυτό το δόγμα της εξουσίας (εκκλησιαστικής και οθωμανικής) αποσυνέδεε το «Γένος» απ' το «Έλληνας» άλλον τόσον τα επανασυνέδεαν η λαϊκή παράδοση (με τα κολλυβογράμματα απ' το Ψαλτήρι) και η αντίσταση στην εξουσία (των Οθωμανών και των κοτζαμπάσηδων). Η Ελλάδα (θα) έβγαίνε (για τρεις αιώνες) στα βουνά.